

Hartchirurgie

1. Inleiding

U komt in aanmerking voor een hartoperatie. Deze brochure informeert u over de gang van zaken rond deze operatie en uw opname in Amphia. U leest algemene informatie die voor de meeste patiënten geldt. Natuurlijk kunnen details afwijken voor uw situatie. Deze brochure vervangt geen persoonlijke gesprekken. U kunt altijd vragen stellen aan de artsen en verpleegkundigen die bij uw behandeling betrokken zijn. Alle voor u belangrijke telefoonnummers staan op de laatste pagina van deze brochure.

2. Voorbereiding

2.1 Wachttijd

Amphia is één van de 15 Hartcentra in Nederland dat een vergunning heeft voor het verrichten van hartoperaties. Voor sommige operaties is een wachtlijst. Uw cardioloog zal dit met u bespreken. Wanneer wij een mogelijke operatiedatum hebben, wordt u gebeld door een medewerkster van Planning Hartcentrum. Zij bespreekt met u of deze datum voor u uitkomt en waar en hoe laat u zich kunt melden. Indien van toepassing geeft zij u informatie over het stoppen van bepaalde medicijnen voor de opname.

2.2 Wachtijd

De operatie is bedoeld om uw klachten te verhelpen. Daarom kijken veel mensen uit naar het tijdstip van opereren. Tegelijkertijd is een operatie iets waar u tegenop kunt zien. Niet alleen voor uzelf, maar ook voor uw omgeving is juist de wachtijd een spannende tijd. Sommige mensen willen veel over de komende operatie praten. Anderen vinden het prettig om er weinig over te praten. In beide gevallen is het aan te bevelen uw dagelijkse activiteiten - voor zover mogelijk en toegestaan - te blijven doen.

Als u tijdens de wachtperiode verhuist of een ander telefoonnummer krijgt, geeft u dit dan door aan de afdeling Planning Hartcentrum.

Mocht u in de periode voor en/of na de operatie willen praten met iemand die al een operatie achter de rug heeft, dan kunt u contact opnemen met [Harteraad\(https://harteraad.nl\)](https://harteraad.nl). Deze raad bestaat uit mensen die een operatie en/of behandeling hebben ondergaan in verband met hart- en vaatproblemen. Het telefoonnummer staat achter op de brochure. Ook kunt u informatie vinden op de website van de [Hartstichting\(http://www.hartstichting.nl\)](http://www.hartstichting.nl).

2.3 Polikliniek

Meestal krijgt u enige tijd voor opname een uitnodiging per post toegestuurd voor een polikliniekbezoek op locatie Amphia Breda. Tijdens dit bezoek zal er naast lichamelijk onderzoek ook bloed worden geprikt en een longfoto worden gemaakt. Soms wordt er ook een hartecho gemaakt. Hierna komt u bij de verpleegkundig specialist of arts die met u de uitslagen en het verloop van de opname zal bespreken. Bij een spoedopname vinden de onderzoeken op de opnamedag zelf plaats.

Bij de afsprakenbrief is een vragenlijst gevoegd. Wilt u deze invullen en meenemen bij uw bezoek aan de polikliniek? Ook is het de bedoeling dat u een overzicht meeneemt van de medicijnen die u gebruikt. Deze kunt u zo nodig opvragen bij uw apotheek. Op de daarvoor afgesproken datum en tijd meldt u zich bij de polikliniek cardio-thoracale chirurgie (route 32 locatie Molengracht).

2.4 Roken

Dat roken slecht is voor hart- en bloedvaten weet u vast wel. Rondom een operatie verhoogt roken de kans op luchtweg- en wondinfecties. Voor alle patiënten geldt dan ook een strikt rookverbod. Heeft u hulp nodig bij stoppen met roken, dan kunt u contact opnemen met uw huisarts.

2.5 Patiëntenbetrekkingen

Tijdens uw opname krijgen u, uw contactpersoon en uw familie informatie en begeleiding van de verpleegkundigen van de afdeling Patiëntenbetrekkingen.

Deze verpleegkundigen geven menselijke en praktische hulp aan u en uw familie vóór, tijdens en na de operatie. Hierbij kunt u denken aan:

- Het informeren van u en uw contactpersoon over de gang van zaken aan het begin van uw opname.
- Het onderhouden van geregeld contact met uw contactpersoon gedurende de operatie (indien u en uw contactpersoon dat wensen).
- Het begeleiden van uw bezoekers naar de Intensive Care.
- Het beantwoorden van vragen en het doorgeven van eventuele klachten en wensen aan de betreffende afdelingen.

3. Opname

Wat nu volgt is het verloop van een gemiddelde (open) hartoperatie. Het kan natuurlijk zijn dat bij u door omstandigheden de opname anders verloopt dan hieronder staat beschreven. Is dat het geval, dan bespreekt de arts of de verpleegkundig specialist dit met u en/of uw familie tijdens de artsensite of een gesprek. U wordt 1 tot 2 dagen vóór de operatie opgenomen. Een enkele keer komt het voor dat een operatie op het laatste moment wordt uitgesteld vanwege een spoedgeval. Als dat gebeurt, is dat natuurlijk heel vervelend voor u. Vanzelf krijgt u zo spoedig mogelijk een nieuwe opnamedatum door. Er is voor de familie geen speciale ruimte in het ziekenhuis om te wachten tijdens de operatie. Vanaf uw opname is het de bedoeling dat u op de afdeling blijft. Dit geldt van opname tot aan ontslag. Dit is voor uw eigen veiligheid. In een aantal uitzonderlijke gevallen mag u de afdeling even verlaten. Overleg dit met de arts of verpleegkundige.

3.1 Medicijnen

Op de ochtend van de opname kunt u uw gebruikelijke medicijnen innemen, behalve als u bij de oproep voor de opname is verteld om de inname van bepaalde medicijnen te stoppen. De medicatie die u tot aan de operatie nog nodig heeft dient u zelf mee te brengen en op de gebruikelijke wijze in te nemen.

3.2 Wat neemt u mee

De volgende zaken neemt u in ieder geval mee voor de opname:

- alle medicijnen die u thuis gebruikt in de bijbehorende originele verpakking. Dit is omdat niet alle (vooral bijzondere) medicatie direct voorradig is in het ziekenhuis;
- eventuele dieetvoorschriften;
- uw verzekeringspapieren; een legitimatiebewijs (paspoort, identiteitskaart of rijbewijs);
- toiletartikelen (voor mannen: ook scheerapparaat/scheergerei);

- nachtkleding, kamerjas, goed zittende schoenen en ondergoed (voor vrouwen een goed zittende BH);
- (badstof) sokken tegen doorliggen van de hielen;
- gebittenbakje (indien van toepassing)
- hoorapparaten met de bewaardoosjes (indien van toepassing)
- bril met brillenkoker (indien van toepassing)

Eventueel neemt u mee:

- boeken, tijdschriften en schrijfgerei;
- uw leesbril;
- een lijstje met de voor u belangrijke telefoonnummers.

In verband met ruimtegebrek op de verpleegafdeling verzoeken wij u om voor de eerste periode (tot en met de Intensive Care opname) alleen de direct noodzakelijke bagage mee te nemen. Dat betekent 1 kleine reiskoffer/tas en een handtas per patiënt. Amphia zorgt voor handdoeken en washandjes.

3.3 Wat kunt u beter thuislaten

In een ziekenhuis lopen mensen vrij in en uit en daardoor is er een risico op kwijt raken of diefstal van eigendommen. Kostbaarheden zoals sieraden, waardevolle kleding, grote geldbedragen en bankpasjes kunt u daarom beter thuislaten. Dat geldt ook voor kwetsbare voorwerpen zoals, laptop of tablet. Het ziekenhuis sluit aansprakelijkheid voor diefstal of zoekraken van uw eigendommen uit. Schade aan uw eigendommen kan het ziekenhuis alleen vergoeden als vaststaat dat de schade te wijten is aan het ziekenhuis.

3.4 Over de verpleegafdeling

De verpleegafdeling thoracale chirurgie bevindt zich op route 24B. Op de verpleegafdeling zijn 1-persoonskamers. Maaltijden en drinken kunnen besteld worden op de tablet. Er is geen tv aanwezig op de kamer. U kunt wel gratis tv kijken, radio luisteren en gebruik maken van het internet op de tablet.

Contactpersoon

Spreek van tevoren met uw familie af wie de contactpersoon is. Bij verzoek om inlichtingen verwijzen wij altijd terug naar de contactpersoon. Het is belangrijk dat de eerste contactpersoon ten alle tijden bereikbaar is. Deze afspraak geldt gedurende de gehele opname.

Bezoektijden

De bezoektijden zijn als volgt:

Verpleegafdeling: 11.00 - 20.00 uur

De verpleegafdeling cardio thoracale chirurgie bevindt zich op route 24b.

Tijdens deze uren mag u bezoek ontvangen van maximaal 2 personen tegelijk en twee bezoekenmomenten per dag. Dus bijvoorbeeld 's ochtends 2 personen en 's avonds 2 personen. Veel bezoek kan erg vermoeiend voor u zijn. Laat uw familie en vrienden het bezoek daarom zoveel mogelijk spreiden. Soms moeten we u verzorgen terwijl u bezoek heeft. Of moeten verpleegkundigen bij de wisseling van hun diensten de informatie over u met elkaar bespreken. Dit doen ze het beste bij u aan het bed. In verband met de privacy en om zo min mogelijk gestoord te worden vragen ze dan of uw

bezoek even wil wachten op de gang. We rekenen op uw begrip hiervoor.

In verband met infectiegevaar zijn planten (in aarde) niet toegestaan. Een bos bloemen mag wel. Op de verpleegafdeling zijn er enkele wegwerpvazen.

Intensive Care: 13.30 -14.45 uur en 16.00 - 20.00 uur

De afdeling Intensive Care bevindt zich op route 61

Bezoekende familie neemt - uiterlijk 5 minuten vóór aanvang bezoektijd - plaats voor de deuren van de Intensive Care (route 61). Een verpleegkundige van de afdeling Patiëntenbetrekkingen begeleidt hen verder.

Er zijn 2 bezoekmomenten op Intensive Care (13.30 tot 14.45 uur en 16.00 tot 20.00 uur). Per bezoekmoment mogen er maximaal 2 personen tegelijk naar binnen maar er mag wel 1 keer gewisseld worden. Dus maximaal 4 personen per bezoekmoment. Het behandelend team kan, indien nodig, met uw familie afwijkende afspraken maken betreffende de bezoektijden en/of bezoek van kinderen.

In verband met infectiegevaar zijn bloemen en planten niet toegestaan. Uit het oogpunt van hygiëne is het bezoek verplicht bij binnenkomst en bij het verlaten van de Intensive Care de handen te desinfecteren met alcohol. De dispenser hangt bij de ingang van de Intensive Care.

Telefonisch contact

De verpleegkundige van de afdeling patiëntenbetrekkingen zal u uitleg geven omtrent het telefonisch contact met de afdeling IC.

Telefonisch contact verpleegafdeling Cardio thoracale Chirurgie (route 24B)

De verpleegafdeling Cardio thoracale Chirurgie (route 24B) is 24/7 dus ook voor spoedvragen bereikbaar. Het telefoonnummer van de afdeling staat achter op deze folder.

Wanneer de contactpersoon tijdens de opname vragen heeft aan de verpleegkundige, bel dan bij voorkeur tussen 10.00-12.00, 13.30-15.00 uur en eventueel 's avonds tussen 19.00-20.00 uur maar wij vragen u om zo mogelijk overdag te bellen. Medisch inhoudelijke vragen graag voor 13.00 uur stellen

Afhankelijk van uw vraag krijgt u een verpleegkundige, verpleegkundig specialist of arts te spreken.

3.5 Verloop van opnamedag

9.30 - 13.00 uur

Om 9.30 uur meldt u zich bij de centrale receptie bij de hoofdingang.

Maandag t/m donderdag

Daarna kunt u doorlopen naar de ontvangstruimte van de Intensive Care. Daar wordt u opgevangen door de verpleegkundige van afdeling Patiënten betrekkingen. U krijgt dan in een groep dus met de andere patiënten die de volgende dag worden geopereerd en van iedere patiënt een naaste (echtgenoot/partner/familielid/vriend) voorlichting van de fysiotherapeut en de verpleegkundige van Patiënten betrekkingen. Ook nemen de patiënten gelijk een kijkje op de IC en een patiëntenkamer daar.

Zondag

Op zondag kunt u zich om 10.30 uur melden bij de centrale receptie bij de hoofdingang. U kunt daarna doorlopen naar de lounge (zitjes bij de liften) van route 24. U wordt daarna opgehaald door verpleegkundige van route 24b en naar uw kamer gebracht. Op de kamer volgen de opnamegesprekken door afdelingsverpleegkundige en verpleegkundig specialist of arts-assistent. Om 14.00 uur wordt u verwacht met 1 naaste (echtgenoot/partner/familielid/vriend) in een ruimte waar u met een andere patiënten en contactpersonen samenkomt. Hier krijgt u voorlichting door fysiotherapeut en

verpleegkundige van Patiënten betrekking in groepsverband.

9.30-17.00 uur

Van de verpleegkundige van afdeling Patientebetrekkingen krijgt u praktische informatie over de operatie.

Met de verpleegkundige van de afdeling patiëntenbetrekkingen kunt u het bezoek op de Intensive Care bespreken. U kunt met hen afspreken hoe en welke informatie gegeven wordt aan uw contactpersoon tijdens uw operatie.

11.15-14.30 uur

Bij aankomst op de kamer krijgt u een tablet. Op deze tablet kunt u maaltijden en drinken bestellen. De verpleegkundige die het opnamegesprek doet of de gastvrouw, geeft uitleg hoe de tablet werkt. De afdelingsverpleegkundige voert een opnamegesprek en er wordt bloed geprikt en hartfilmpje gemaakt, soms wordt er een longfoto gemaakt.

Er wordt een neuskweek afgenomen om te bepalen of de bacterie Staphylococcus Aureus aanwezig is. De verpleegkundig specialist of arts-assistent zal ook een opnamegesprek voeren.

17.00 - 20.00 uur

De verpleegkundige bereidt u voor op de operatie. Zij scheert het grootste deel van uw bovenlichaam maar ook uw onderarmen en liezen. Bij de omleidingsoperatie worden ook uw benen geschoren. Het scheren gebeurt met een tondeuse.

16.30-19.15 uur

U krijgt een avondmaaltijd (koud of warm) geserveerd.

U krijgt een zwarte box (soort logeerkoffer) waarin u wat spullen kunt doen die met u meegaan naar Intensive Care. In deze box is alleen plaats voor het hoognodige. Dus uw toiletspullen/tas, een t-shirt of pyjama /nachthemd, sokken, indien van toepassing bril, scheerapparaat, gebittenbakje en bewaardoosjes voor hoorapparaten. En indien u wenst uw mobiele telefoon. Deze zwarte box gaat met u mee naar Intensive Care en gaat ook met u mee terug naar de afdeling.

De rest van uw bagage, (koffertje, jas ed) blijven tijdens uw verblijf op Intensive Care in een kast op afdeling route 24B achter slot en grendel. Als u terugkomt van Intensive Care halen wij deze bagage weer op en brengen deze naar uw kamer.

In de loop van de avond doucht u met een speciale zeep (hibiscrub) of Betadine scrub. Na het douchen kunt u een slaapmiddel krijgen, zodat u een rustige nacht heeft. Dit slaapmiddel is niet verplicht, u mag er zo nodig om vragen.

Gesprek met de cardio-thoracaal chirurg en de anesthesist.

In de loop van de middag of avond komt de cardio-thoracaal chirurg die u gaat opereren langs om kennis met u te maken en de geplande operatie door te spreken. Als u nog vragen heeft over uw operatie, dan beantwoordt de chirurg deze.

Ook de anesthesist (narcotiseur) komt kennismaken in de loop van de middag of de avond. Dit kan een andere anesthesist zijn, dan degene die u tijdens de operatie begeleidt. Hij zal uitleggen wat de anesthesist als taak heeft tijdens de operatie en wat voor verantwoordelijkheid hij heeft over het medisch beleid op de Intensive Care. Stelt u gerust uw vragen. Hij schrijft ook een slaaptablet voor. Deze mag u innemen de avond voor de operatie maar dat is niet verplicht. Overleg dit met de verpleegkundige of arts.

Complicaties na een hartoperatie

Uiteraard doet het medisch team zijn uiterste best om uw hartoperatie zo vlot mogelijk te laten verlopen. Toch blijft het mogelijk dat er zich een complicatie voordoet. In Amphia worden de complicaties zeer zorgvuldig gevolgd en bewaakt. Een complicatie houdt niet altijd in dat het herstel na de operatie minder goed zal zijn. De meeste complicaties zijn goed te behandelen en geven vooral aanleiding tot een verlengde Intensive Care en/of ziekenhuisopname. De kans op complicaties neemt toe naarmate er meer risicofactoren zijn. Deze bespreken de cardiochirurg en de anesthesist met u voorafgaand aan de operatie.

Wij vragen u om op de afdeling te blijven vanaf opnamedag tot aan ontslag. Dat heeft zowel een praktische- als veiligheidsreden (veiligheid voor uzelf). Praktisch omdat zeker op de opnamedag maar ook later verschillende mensen (artsen, verpleegkundigen, fysiotherapeut enz.) u willen zien en voor de veiligheid omdat de afdeling cardiochirurgie een bewakingsafdeling is en u draagt een aantal dagen een telemetriekastje waardoor uw hartritme wordt bewaakt en geregistreerd. Wanneer u van de afdeling gaat bent u buiten beeld en kunt u niet meer bewaakt worden. Maar ook als u geen telemetriekastje meer draagt vragen wij u om op de afdeling te blijven voor uw eigen veiligheid. Het personeel kan u zo nog blijven begeleiden.

In uitzonderlijke gevallen mag de patiënt wel met familie naar beneden maar dit na overleg/toestemming van de arts of verpleegkundige.

4. Operatiedag

4.1 Naar de operatiekamer

Om 06.00 uur doet de verpleegkundige de gebruikelijke controles bij u, zoals het meten van de bloeddruk, hartslag en lichaamstemperatuur. Indien nodig wordt er nog bloed geprikt.

Indien u pas in de middag wordt geopereerd krijgt u rond 7 uur een licht ontbijt bestaande uit een kop thee en een beschuit met jam.

1 uur voor de operatie krijgt u nog een slaaptablet ter voorbereiding op de narcose. Hierdoor kunt u zich minder concentreren en vaak kunt u zich later weinig van deze periode herinneren.

De verpleegkundige brengt u, op uw bed, naar de opvangkamer op de operatieafdeling waar zij u overdraagt aan twee medewerkers van de operatieafdeling: de anesthesiemedewerker en een operatieassistent. Zij controleren uw persoonsgegevens en informeren u over bijzonderheden.

Hierna rijden ze u op uw bed naar de operatiekamer en helpen u op de operatietafel. Daarna vinden de laatste voorbereidingen plaats voor de narcose (anesthesie). Op uw armen en borst krijgt u plakkers voor de bewaking van het hartritme en (onder plaatselijke verdoving) worden slangetjes ingebracht voor infuus en bloeddrukbeveiliging.

Het in slaap brengen door de cardio- anesthesist gaat erg snel. U merkt verder niets van wat er met u gebeurt. U ontwaakt meestal pas enige uren na de operatie, wanneer u al op de Intensive Care bent.

4.2 Het operatieteam

Verschillende artsen en paramedici werken in teamverband om de operatie tot een goed einde te brengen. Het operatieteam bestaat uit:

A. Het chirurgische team:

- De cardio-thoracaal chirurg: dit is de chirurg die de operatie uitvoert. Soms is er een 2e cardio-thoracaal chirurg of een assistent-chirurg aanwezig.

- Een nurse technician: dit is een speciaal opgeleide operatieassistent(e) die de chirurg assisteert bij de operatie en sommige chirurgische taken onder supervisie uitvoert.
- Een operatieassistent(e) die de chirurg en de nurse technician assisteert aan de operatietafel.
- Een omloop-assistent(e) die het chirurgisch team assisteert en de materialen aanlevert die tijdens de operatie nodig zijn.

B. Het anesthesieteam bestaande uit:

- De cardio-anesthesist: dit is een anesthesist die gespecialiseerd is in anesthesie voor hart- en longoperaties. De belangrijkste taak van de cardio-anesthesioloog is uiteraard ervoor te zorgen dat u van de operatie niets merkt en dat u ook weer bijkomt. Minstens even belangrijk is dat de belangrijkste lichaamsfuncties worden bewaakt, zo nodig bijgestuurd en zelfs overgenomen. Hij zorgt er ook voor dat u zich na de operatie zo comfortabel mogelijk voelt met een minimum aan pijn en misselijkheid.
- Een anesthesiemedewerker die de anesthesist bijstaat. Tijdens de ingreep is voortdurend de cardio anesthesiemedewerker of de cardio-anesthesioloog aanwezig. Soms zijn ze er allebei.

C. De perfusionist

- Hij of zij bedient de hart/longmachine. Deze machine maakt het mogelijk om uw eigen hart en longen tijdelijk stil te leggen, waardoor de cardio-thoracaal chirurg rustig aan uw hart kan opereren.

4.3 Informatie tijdens en na de operatie

Wanneer u en uw familie dit wensen, belt een medewerker van de afdeling Patiëntenbetrekkingen gedurende de operatie een aantal keer met uw contactpersoon om hem of haar op de hoogte te houden over het verloop van uw operatie. Aan het einde van de dag neemt de chirurg contact op met uw contactpersoon om te vertellen hoe de operatie verlopen is.

5. Intensive Care afdeling

Na de operatie brengen de operatiemedewerkers u - terwijl u nog slaapt - naar de Intensive Care (IC). Dit is een afdeling waar u intensieve verzorging en bewaking krijgt. De verblijfsduur op deze afdeling is per patiënt verschillend. Minimaal verblijft u hier tot de volgende dag en langer wanneer dat nodig is. Om u alvast wat bekend te maken met de gang van zaken op de IC en de personen die hierbij betrokken zijn, volgt nu een beschrijving van de grote lijnen. Hebt u na het lezen hiervan nog vragen, stel ze dan gerust aan de verpleegkundige die u verzorgt.

5.1 Intensivist

Op de Intensive Care is de Intensivist verantwoordelijk voor de medische behandeling tot u weer op de afdeling bent. Meestal is de Intensivist één van de cardio-anesthesiologen en anders een internist-intensivist met ervaring op het gebied van hartchirurgie.

5.2 Bewakingsmogelijkheden

De medewerkers van Intensive Care bewaken u intensief. Dit houdt onder meer in: bewaking van alle belangrijke lichaamsfuncties zoals bewustzijn, bloedsomloop en ademhaling. Soms is het ook nodig om lichaamsfuncties al dan niet tijdelijk te ondersteunen met medicatie en/of apparatuur.

Op de IC zijn de meest geavanceerde behandelmogelijkheden beschikbaar. Er is veel aandacht voor uw comfort en het voorkomen en behandelen van pijn en misselijkheid. De verpleegkundige is niet altijd

aanwezig op de kamer. Toch wordt u 24-uur per dag geobserveerd. Verpleegkundige hebben een myco bij zich. Op dit apparaat komen alle alarmen van de medicatiepompen binnen. Er is ook 24-uur per dag cameratoezicht.

5.3 Ademhaling

Na de operatie bent u door de narcose (anesthesie) de eerste uren te slaperig om zelf krachtig genoeg te ademen. U wordt dan geholpen door een beademingsmachine. Via een buisje in uw mond en luchtpijp blaast er lucht in uw longen.

Patiënten zijn vaak onnodig bang voor die beademingsbuis (tube genoemd). Ter geruststelling: door de na-effecten van de anesthesie wordt deze tube erg goed verdragen. Omdat dit buisje tussen uw stembanden zit, kunt u niet praten, maar dit is maar kort omdat u het grootste gedeelte van de tijd slaapt. Bij het ontwaken uit de narcose communiceert de verpleegkundige met u door het stellen van vragen waarop u kunt antwoorden door met uw hoofd ja of nee te knikken. Het kan nodig zijn slijm uit de longen te zuigen. Dit gebeurt via een zuigslang door het buisje in uw mond. Dit kan even een vervelend gevoel geven, omdat u een hoestprikkel krijgt.

Als u goed wakker bent en kunt ophoesten wordt de tube verwijderd. Om de stembanden te sparen is het verstandig het eerste half uur nog niet te praten. Daarna kunt u wel weer gewoon praten. Het is mogelijk dat u nog wat hees bent; dit verdwijnt meestal snel.

5.4 Pijn en misselijkheid

Pijn en misselijkheid kunnen voorkomen na een hartoperatie en om dit te voorkomen krijgt u medicijnen. Mocht u er toch nog last van hebben, vertel dit dan tegen de verpleegkundige. De pijn die u voelt, is meestal ter hoogte van de (borst)wond en is van een ander karakter dan de pijn op de borst die normaal bij hartklachten (angina pectoris) hoort.

5.5 Eten en drinken

Na de operatie heeft u weinig eetlust, dat is normaal en is een gevolg van de narcose. Probeer toch elke maaltijd iets (dat kan ook lichte voeding zijn) te eten. Als de eetlust beter wordt is het advies om de eerste weken eiwit verrijkte voeding te gebruiken om de wondgenezing te bevorderen. Drinken is erg belangrijk. Lukt het niet om een normale hoeveelheid drinken te consumeren dan krijgt u tijdelijk een vochtinfuus.

5.6 (Tijdelijke) verwardheid (delier)

Na de operatie kan tijdelijke verwardheid in de vorm van een delier ontstaan. De kans hierop is klein. Voor meer informatie over delier en behandeling verwijzen we u naar de folder [Verwardheid \(delier\)](https://www.amphia.nl/folders/geriatrie-delier) (<https://www.amphia.nl/folders/geriatrie-delier>) en [deliermaatregelen](https://www.amphia.nl/folders/geriatrie-delier-maatregelen-bij-een-verhoogd-risico-op-een-delier) (<https://www.amphia.nl/folders/geriatrie-delier-maatregelen-bij-een-verhoogd-risico-op-een-delier>).

5.7 Bezoek

Als u op de IC bent mag u bezoek ontvangen op het eerstvolgende bezoekmoment. Wij adviseren uw contactpersoon dit in overleg met de afdeling Patiëntenbetrekkingen af te spreken. U zult waarschijnlijk nog slapen of nog zeer slaperig zijn. Uw familie heeft vaak al telefonisch contact gehad met de verpleegkundige van de Intensive Care. Tijdens het bezoek vertelt de verpleegkundige aan uw bezoek hoe het met u gaat. Voor hen is het een geruststelling om na een spannende operatiedag te zien en te horen hoe het met u gaat.

Diepe indruk

Het verblijf op de Intensive Care kan soms een diepe indruk maken. Voor de verwerking van die periode kunt u erover praten met uw naasten. Is dit niet voldoende of heeft u achteraf nog vragen over uw verblijf op deze afdeling, dan kunt u altijd een beroep doen op de medewerkers van de Intensive Care waar u

gelegen heeft. U kunt hen bereiken via de afdeling Patiëntenbetrekkingen. Het telefoonnummer staat achter in deze brochure.

6. Verloop opnamedagen

6.1 Overnamedag

De overnamedag is de dag waarop u van de IC naar de verpleegafdeling gaat. Rond 11.00 uur komt de afdelingsverpleegkundige van route 24b u ophalen van de IC en brengt u naar afdeling 24B. U krijgt dan een andere kamer dan op de opnamedag. U wordt aangesloten aan de hartritme bewaking en de zuurstof. De verpleegkundige van de IC draagt de zorg over aan de verpleegkundige van de unit. Daarna doet zij de controles (bloeddruk, pols, temperatuur, zuurstofgehalte in het bloed, werking van de darmen, bloedtoevoer naar het onderbeen/voeten, wondverband op lekkage) en legt ze een anti-trombose kous klaar voor het been als daar bloedvaten zijn verwijderd om te gebruiken die voor de omleidingen aan het hart zijn gebruikt.

Eventueel noteert ze de standen van de uitwendige, tijdelijke, pacemaker. Door het bevestigen van een optrekling aan het bed kunt u zich optrekken als u wilt gaan zitten. De eerste keer helpt de verpleegkundige u hierbij. Als u moet hoesten staat er een sputumbakje klaar waar u het opgehoeste slijm in kunt doen. De verpleegkundige en de fysiotherapeut leggen uit hoe u het beste uw borstbeen vast kunt houden bij het (op) hoesten. U hebt een tijdelijke katheter om uw urine op te vangen.

6.2 (Artsen) Visite

De verpleegkundig specialist of arts-assistent komt gedurende uw verblijf dagelijks bij u langs en bespreekt met u uw herstel en verwachte ontslagdatum. Meestal is een cardio-thoracaal chirurg hierbij aanwezig. Verpleegkundigen komen gedurende uw verblijf regelmatig bij u langs voor diverse controles (bloeddruk, temperatuur, pols en zuurstofgehalte), daarnaast vragen zij naar uw pijnscore en algeheel welbevinden. Medicatie ontvangt u van de verpleegkundige. De derde of vierde dag na de operatie worden bij u de nodige onderzoeken gedaan. Ook zal het wondverband verwijderd worden. U krijgt van de verpleegkundige een boekje met daarin informatie over uw thuiskomst. Hierin staat ook op een tekening aangegeven wat er tijdens de operatie bij u gedaan is. De verpleegkundige zal een kort gesprek met u voeren waarin ze u vraagt hoe u tegen het naderende ontslag aankijkt en of er opvang is bij thuiskomst. Ze evalueert het zorgproces, geeft informatie en stelt u in de gelegenheid tot het stellen van vragen. Enkele dagen na de operatie wordt er tijdens de artsenvisite besproken wanneer ontslag zal plaatsvinden.

Overplaatsing naar het verwijzende ziekenhuis

Vanaf de derde of vierde dag na de operatie wordt u meestal voor verder herstel teruggeplaatst naar het ziekenhuis waar u vandaan komt. Vervoer naar dat ziekenhuis gebeurt met een ambulance.

6.3 De fysiotherapie

De fysiotherapeut begeleidt u fysiek en psychosociaal naar een zo zelfstandig mogelijk functioneren. Na de operatie ondersteunt de fysiotherapeut u bij ademhalingsoefeningen en ophoesten van eventueel aanwezig sputum. Op de afdeling doorloopt de fysiotherapeut met u een mobilisatieschema. Onderdeel van het mobilisatieschema is onder andere traplopen en fietsen op een hometrainer. Tijdens het verblijf op de afdeling blijven de ademhalingsoefeningen belangrijk. De fysiotherapeut komt minimaal 1x per dag bij u. Op indicatie gebeurt dit vaker.

7 Ontslag

De eerste dagen thuis vallen vaak tegen. Thuis moet u veel kleine dingen zelf doen. Daarom kan het fijn zijn de eerste dagen na ontslag iemand in uw buurt te hebben, met name 's nachts. Meer informatie vindt u in het ontslagboekje dat u krijgt tijdens uw verblijf.

8 Hartrevalidatie

Revalidatie is erop gericht u fysiek, psychisch en sociaal weer zo goed mogelijk te laten functioneren. Dit

gebeurt indien mogelijk in groepsverband en met lotgenoten en onder begeleiding van een hartrevalidatieteam.

Woont u in Breda, Oosterhout of omgeving dan wordt u automatisch aangemeld voor poliklinische hartrevalidatie bij Revant.

Als u elders woont, ontvangt u tijdens uw nacontrole van uw eigen cardioloog informatie over revalidatiemogelijkheden in uw eigen woonomgeving.

Het revalidatiecentrum [Revant \(http://www.revant.nl/\)](http://www.revant.nl/) in Breda biedt ook mogelijkheden voor klinische hartrevalidatie. Dit betekent dat u daar dan aansluitend na het verblijf in het ziekenhuis, tijdelijk wordt opgenomen. De revalidatiearts stelt hiertoe de indicatie.

Belangrijke telefoonnummers

Verpleegafdeling MG-24 cardio-thoracale chirurgie/cardiologie	(076) 595 49 22
Planning Hartcentrum	(076) 595 30 32
Afdeling Patientebetrekkingen	(076) 595 44 77 (076) 595 44 78
Polikliniek cardio-thoracale chirurgie (ma t/m vr 8:00-16:30 uur)	(076) 595 30 28
Revant revalidatiecentrum Breda	(076) 595 79 00
Harteraad	(088) 1111 16 61

Meer lezen over het hartcentrum bij Amphia?

[Ga naar Het Hartcentrum \(https://www.amphia.nl/afdelingen/hartcentrum\)](https://www.amphia.nl/afdelingen/hartcentrum)